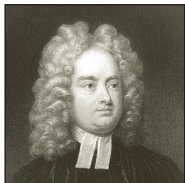

[in nuce]

*Colecția de față adună
fragmente „veșnic verzi”
din cultura umanității,
împletind discursuri din artă,
literatură, științe sociale și
religie care constituie, dincolo de
renumele auctorial și de valoarea
pentru fiecare domeniu în parte,
pilde ale înțelepciunii
tuturor vremurilor.*

Jonathan Swift

(1667-1745) este cunoscut publicului larg ca autor al *Călătoriilor lui Gulliver*.

A fost considerat de mulți un mizantrop desăvârșit,

deși a făcut parte din clerul Bisericii Anglicane.

Va rămâne însă în istorie ca primul pamfletar de limbă engleză. *Povestea unui poloboc* este cea mai consistentă lucrare de acest gen, de care însuși autorul s-a declarat întotdeauna foarte satisfăcut. În această „poveste“ satiristul irlandez ne propune o ingenioasă alegorie, în egală măsură un atac la adresa bisericilor occidentale care au pervertit până la desfigurare credința moștenită de la biserica primară și la adresa modelor care au infestat atât operele spiritului, cât și discursul teologic. Pusă la index la vremea apariției ei de regina Ana a Angliei din cauza nestăpânitelor șarje la adresa papismului și a puritanismului britanic, această carte nu este, cu siguranță, o lectură confortabilă, dar rămâne una dintre cele mai spumoase și mai fine satire scrise vreodată.

*jonathan
swift*

povestea unui poloboc

A TALE OF A TUB

Jonathan Swift

POVESTEA UNUI POLOBOC. SCRISĂ PENTRU PROPĂȘIREA GENERALĂ A OMENIRII

Jonathan Swift

Copyright © 2011 Editura **ALL**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SWIFT, JONATHAN

Povestea unui poloboc / Jonathan Swift; trad.: Alina
Cârâc. – București : Editura ALL, 2011
ISBN 978-606-587-044-4

I. Cârâc, Alina (trad.)

821.111-31=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALL**.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii **ALL**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside
Romania, without the written permission of **ALL**,
is strictly prohibited.

Copyright © 2011 by **ALL**.

Editura **ALL**:

Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 021 402 26 00

Fax: 021 402 26 10

Distribuție:

Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi:

comenzi@all.ro

www.all.ro

Traducere:

Alina Cârâc

Redactare:

Maria Georgescu

Tehnoredactare:

Liviu Stoica

Corectură:

Anca Vlăducă

Design copertă:

Alexandru Novac

povestea unui poloboc

NOTA TRADUCĂTORULUI

Să nu vă îndoiiți o clipă! Traducătorul știe cât de obositoare sunt notele, dar ele sunt o chestiune de etică profesională. Nu numai că Swift însuși și-a împănăt lucrarea cu diverse comentarii, dar și editorii săi britanici mai importanți s-au simțit nevoiți să explice ceea ce suna prea criptic. Dacă unii atât de apropiați în timp de tumultuoasele evenimente politico-religioase ale veacului al XVII-lea și începutului veacului al XVIII-lea în Anglia aveau nevoie de lămuriri, cu atât mai mult are cititorul român al secolului al XXI-lea.

Așadar, avem de-a face cu notele autorului Swift (N. a.), ale lui Hawkesworth (editor și scriitor), reeditat în 1889 de Henry Morley (N. H.), ale editorilor versiunii engleze după care am realizat traducerea (N. A.R.&D.W.), ale lui Wotton (N. W.).

Cât despre titlu, nu a fost ușor să decid. Swift susține că și-ar fi numit scrierea astfel după ce a auzit că marinarii au obiceiul, atunci când văd o balenă, să arunce după ea cu butii (*tub*, în engleză) goale pentru a distrage atenția mamiferului marin. Tot așa și el, pentru a scăpa corabia statului de pericolele mașinațiunilor religioase și politice (un astfel de caz l-ar fi reprezentat cartea *Leviathan* a lui Thomas Hobbes), și-a propus să distragă „monstrul” cu o poveste (despre un poloboc). Dacă *tale of a tub* nu ar fi însemnat însă și „poveste cu cocoșu’ roșu”, „poveste de adormit copii”, iar *tub* și un tip vechi de amvon, totul ar fi fost simplu. Dar e imposibil să găsești un titlu care să cuprindă toate înțelesurile de istorie incredibilă, istorie de amvon (a frământărilor religioase, *tub-men* erau numiți predicatorii puritani și

alți disidenți) și butie/poloboc/putină cu care ar fi aruncat marinarii după balene. Am rămas, deci, la *Povestea unui poloboc*, pentru care există precedente (versiunea remarcabilului profesor Leon Levițchi și a lui Andrei Brezianu, dar și traducerile din franceză și italiană).

PUBLICITATE

Tratate de același autor, majoritatea pomenite în discursurile următoare, și care vor fi degrabă publicate :

Analiză caracterială a actualei adunături de oameni de spirit de pe această Insulă. Eseu panegiric despre natura Numărului TREI

Disertație asupra producțiilor principale ale unor scârța-scârța pe hârtie

Conferințe despre o „Disertație asupra naturii umane“

Panegiric despre lume

Discurs analitic asupra zelului, din punct de vedere istorico-teo-fizio-logic

Istorie generală a urechilor

Modestă pledoarie despre apucăturile gloatelor din toate timpurile

Descriere a Împărăției Absurdităților

Călătorie în Anglia a unei persoane de calitate în *Terra Australis Incognita*, tradusă din versiunea originală

Eseu critic asupra artei fățarniciei din punct de vedere filosofic, fizic și muzical

CĂTRE PREAONORABILUL LORD JOHN SOMERS*

Milord,

Cu toate că autorul a scris o dedicație întinsă, acesta fiind adresată unei mlădițe princiare de către care nu am să am vreodată onoarea a fi cunoscut (și care, în plus, e un ins, din câte îmi dau seama, deloc respectat de scriitori de azi, în ale căror gânduri nu se află nici-decum), iar personal sunt complet liber de acea formă de sclavie la care, de obicei, capriciile autorilor supun librării, socotesc că ar fi un temei înțelept a dedica aceste hârtii domniei voastre și a vă implora să le acordați protecție. Dumnezeu și domnia voastră le cunosc defectele și meritele; cât despre mine, eu unul sunt total în afara problemei și, cu toate că lumea este probabil în aceeași necunoștință de cauză, nu mă tem că vânzarea cărții va merge mai prost din pricina asta. Numele domniei voastre pe copertă, cu litere mari, va face oricând să meargă o primă ediție, și nici că aș mai avea nevoie alt ajutor ca să mă lansez în consiliul orășenesc decât permisiunea și privilegiul de a oferi domniei voastre o dedicație.

Acum, cu dreptul celui care face închinăciunea, ar trebui să înșir o listă a virtuților voastre, în același timp fără cea mai mică dorință de a vă jigni modestia; în primul rând, s-ar cuveni să vă elogiez generozitatea față de oamenii cu multe talente și puține mijloace materiale, dându-vă de înțeles din belșug că mă refer la

* Lordul John Somers (1651-1716), jurist și om de stat, membru de marcă al Partidului Whig, președinte al Societății Regale, prieten cu Swift. (N. tr.)

mine. Tocmai voiam să procedez în maniera obișnuită, studiind o sută sau două de dedicații și transcriind o esență care ar putea fi aplicată domniei voastre; am fost însă distras de un anumit accident. Astfel, pe copertile acestor lucrări am observat întâmplător, scrise cu litere mari, cuvintele: DETUR DIGNISSIMO, care, din câte m-a dus mintea, se vedea că înseamnă ceva important. Din nefericire însă, niciunul dintre autorii de care mă ocup nu pricepe latinește (deși de multe ori îi plătesc ca să traducă din respectiva limbă); m-am văzut așadar silit să apelez la preotul parohiei noastre, care mi-a englezit treaba imediat: „A se oferi celui mai vrednic“; a comentat el mai departe că autorul voia ca opera să fie dedicată celui mai sublim geniu al epocii în ceea ce privește spiritul, învățătura, judecata, elocvența și înțelepciunea. Am vizitat chițimia unui poet (care lucrează pentru mine) pe o alee nu departe, i-am arătat traducerea și i-am cerut opinia, întrebându-l la cine credea că se referă autorul. După ce a cugetat o vreme mi-a răspuns că detestă vanitatea, dar după descriere crede că el e persoana pe care autorul o are în vedere; în același timp, binevoitor, și-a oferit serviciile gratis ca să compună o dedicație către sine însuși. L-am rugat, totuși, să-și mai dea cu presupusul o dată. Păi atunci, a spus el, ar trebui să fie lordul Somers. De acolo am mai vizitat și ale persoane de spirit pe care le cunosc, nu cu puține pericole și sfârșeală de partea-mi, din cauza unui număr prodigios de scări întunecoase și abrupte; dar i-am aflat pe toți de aceeași părere, adică domnia voastră sau ei. Acum domnia voastră trebuie să înțeleagă că nu eu am inventat procedura; de fapt, am auzit undeva maxima că aceia cărora toată lumea le acordă locul al doilea sunt neîndoios îndreptățiți la primul.

Asta m-a convins fără greș că domnia voastră este persoana la care se referă autorul. Dar nefiind deloc versat în stilul și formatul dedicațiilor, m-am folosit de

intelectele deja menționate, care mi-au furnizat idei și materiale pentru un panegiric adresat virtuților Exzellenței voastre.

În două zile mi-au adus zece foi de hârtie, scrise pe ambele fețe. S-au jurat că au scormonit cum au putut persoanele lui Socrate, Aristide, Epaminonda, Cato, Tullius Cicero, Atticus și alte nume mari, pe care acum nu mi le amintesc. Totuși, am motive să cred că au cam profitat de ignoranța mea, pentru că atunci când m-am așezat să le citesc creațiile n-am aflat nicio silabă în plus față de ceea ce eu și oricine altcineva știe la fel de bine ca și ei. Din care motiv suspectez cumplit de mult o înșelăciune: anume că acești autori ai mei au furat și au copiat cuvânt cu cuvânt din relatarea universală asupra omenirii. Așa că m-am văzut cu cincizeci de șilingi mai puțin în buzunar, azvârliți în vânt.

Dacă, schimbând titlul, aș putea aranja ca aceleași materiale să fie folosite pentru o altă dedicație (așa cum au făcut alții mai buni decât mine), ar pica bine, pentru că mi-aș recupera din pierdere; am rugat însă mai multe persoane să se cufunde în numitele hârtii și, înainte să parcurgă trei rânduri, m-au asigurat cu toții că vorbele acelea nu se pot în niciun chip aplica altcuiva decât domniei voastre.

Mă așteptasem, în fond, să fi auzit de vitejiile domniei voastre în fruntea unei armate, despre curajul vostru neștirbit în a sparge fortificații sau a escalada un zid, ori să vă fi descoperit genealogia ca fiind direct coborâtoare din Casa de Austria sau – cine știe! – să fi auzit despre minunatul vostru talent pentru vestimentație și dans, ori despre cunoștințele profunde de algebră, metafizică și limbi orientale. Dar să torn în neștire vechea poveste a spiritului vostru strălucit și a elocinței și a învătăturii și a înțelepciunii și a dreptății și a politeții și a cinstei și a caracterului mereu egal cu sine însuși, indiferent de situație, și a marelui discernământ în desco-

perirea și disponibilitatea de a ajuta oamenii merituoși, plus patruzeci de alte subiecte banale, mărturisesc că nu mă lasă nici conștiința, nici îngăduința. Pentru că nu există excelență, fie în viața publică, fie în cea privată, pe care în diverse circumstanțe domnia voastră să nu o fi etalat pe scena lumii, iar pe cele puține care, din lipsă de ocazii de a le arăta, ar putea altfel trece nevăzute sau neobservate de prieteni, cu siguranță că dușmanii le-au scos pe deplin la lumină.

E adevărat că mi-ar fi deosebit de neplăcut ca exemplul strălucit al virtuților domniei voastre să se piardă pentru epocile ce vor veni, atât pentru ele în sine, cât și pentru domnia voastră; dar mai ales pentru că se vor dovedi atât de necesare pentru a împodobi istoria unei monarhii tocmai apuse. Iată un alt motiv pentru care mă abțin să enumăr aici, pentru că niște oameni înțelepți mi-au spus că, la cum merg dedicațiile în ultimii ani, un bun istoric n-are cum recurge la ele în căutare de personaje cu caracter.

Există o privință în care noi, cei care facem dedicații, ar fi bine să schimbăm tonul; vreau să spun, în loc să ne batem gura cât cuprinde laudând generozitatea patronilor noștri, să cheltuim o vorbă sau două admirându-le răbdarea. Nu am cum aduce Măriei Voastre un compliment mai mare decât oferindu-vă cu prisosință ocazia să v-o exersați acum; deși poate că nu voi reuși să acord prea mult merit domniei voastre în această chestiune, pentru că deja v-ați obișnuit cu prelegeri plicticoase și uneori fără nicio noimă și probabil că veți fi gata-gata să-mi scuzați închinarea, mai ales că e întocmită de cineva care,

Milord, se declară, cu respect și venerație,

al domniei voastre servitor
preaascultător și preacredincios,

LIBRARUL

LIBRARUL CĂTRE CITITOR

Se împlinesc deja șase ani de când aceste hârtii mi-au parvenit, cam la douăsprezece luni după ce au fost scrise; căci autorul ne spune în prefața primei sale lucrări că a planificat-o pentru anul 1697 și, din mai multe pasaje ale aceluși discurs, precum și din al doilea, apare că ar fi fost scrise cam pe atunci.

Cât despre autor, nu pot să ofer niciun răspuns satisfăcător. Totuși, am informații demne de crezare că această publicare se face fără știrea sa, pentru că dumnealui crede că s-a pierdut exemplarul, pe care l-a împrumutat unei persoane ce a decedat între timp și de atunci nu a mai reintrat în posesia manuscrisului. Așa că, dacă scrierea a primit ultimele stilizări ale sale, sau dacă omul intenționa să aranjeze pasajele care șchiopătă, rămâne un mister.

De m-aș apuca acum să povestesc cititorului cum am ajuns în posesia acestor hârtoage, în epoca noastră atât de circumspectă faptul ar suna mai degrabă a vorbe de clacă sau a jargon profesional. De aceea ne scutesc atât pe dumnealui cât și pe mine de un astfel de deranj nenecesar. Rămâne totuși o problemă spinoasă, și anume – de ce nu le-am publicat mai devreme. M-am reținut din două motive. În primul rând pentru că m-am gândit că am proiecte mai bune în plan, și al doilea pentru că tot mai speram să mă contactez autorul și să-i primesc instrucțiunile. Dar nu demult am aflat vestea alarmantă despre o copie ascunsă, pe care un spirit mare a luat-o la finisat și șlefuit, așa cum s-a întâmplat deja în mod fericit cu *Don Quijote*, Boccacini, La Bruyère și alți autori. Totuși, eu unul am socotit că e

mai cinstit să ofer întreaga operă în stare naturală. Dacă se află vreun gentleman care dorește să-mi furnizeze o cheie pentru a explica părțile mai dificile, să mi-o prezinte și voi purcede cu recunoștință să o tipăresc de sine stătător.

EPISTOLĂ DEDICATORIE

CĂTRE MĂRIA SA, POSTERITATEA

Luminăția Voastră,

Vă înfățișez aici, Măria Voastră, rodul unor puțin numeroase ore de răgaz, furate din scurtele momente de depărtare de o lume de daraveri și de o îndeletnicire destul de străină preocupărilor precum aceasta; o înfăptuire nevolnică din clipele de zăbavă care m-au năpădit într-o perioadă întinsă de întrerupere a activității Parlamentului, marcată de o grozavă puținătate de știri din străinătate, precum și de un interval plicticos de vreme ploioasă; din care cauze și din altele încă, nu are cum merita defel un astfel de patronaj precum cel al Măriei Voastre, ale cărei nenumărate virtuți, cât ai clipi din ochi, au făcut lumea să vă considere un exemplu viitor pentru toate mlădițele princiare; pentru că, deși Măria Voastră abia a părăsit copilăria, a reușit deja să-i convingă pe toți cei învățați să recurgă fără ezitare la viitoarele voastre ucazuri cu cea mai umilă și resemnată supunere; soarta v-a decretat ca singur arbitru al creațiilor spiritului omenesc în această epocă distinsă și mult desăvârșită. Îmi pare că numărul de apelanți e într-atât de mare, încât sperie și dezgustă orice judecător de un geniu mai puțin de necuprins decât al Măriei Voastre, dar pentru a preveni astfel de încercări ilustre, persoana în grija căreia (pare-se) a fost încredințată educația Măriei Voastre a hotărât (după cum am fost informat) să lase în totală beznă întreprinderile noastre, pe care aveți dreptul din naștere de a le cerceta.

Mi se pare uimitor ca persoana să aibă nerușinarea, în plină zi, să se apuce să vă convingă pe Măria Voastră că epoca aceasta ar fi aproape de-a dreptul incultă și că abia de-a produs un singur autor pentru orișice subiect. Știu bine că atunci când Măria Voastră va ajunge la anii maturității și va fi trecut prin studiul Antichității, va arăta o curiozitate intelectuală mult prea năvalnică pentru a lăsa de o parte cercetarea autorilor epocii de dinaintea voastră; și simplul gând că acest insolent, în relatarea pe care o pregătește pentru ochii Măriei Voastre, intenționează să-i împruțineze la un număr atât de mărunț că mi-e rușine să-l pomenesc, mă împinge să-mi pun zelul și obida în slujba interesului și onoarei vastei și înfloritoare noastre bresle – și ale mele însumi – împotriva cui știu dintr-o lungă experiență că a arătat și continuă să manifeste o rea-voință neobișnuită.

Nu e imposibil ca atunci când, într-o bună zi, Măria Voastră va cerceta ceea ce scriu acum, să fie gata să dezbată cu preceptorul său meritele celor afirmate de mine aici, să-i ceară să vă arate câteva dintre acele producții. La care el va răspunde (dețin informații de primă mână asupra planurilor sale) întrebând: Dar unde sunt, Măria Ta? Ce s-a întâmplat cu ele? Ceea ce (dacă atunci nu vor fi de găsit) va pretinde a fi o demonstrație a faptului că n-au existat nicicând. De negăsit! Cine le-a dosit? Scufundatu-s-au în abisul tuturor lucrurilor? Prin natură, evident că erau suficient de ușoare pentru a pluti la suprafață o eternitate. De aceea, vina aparține aceluia care le-a legat de glezne greutăți atât de mari, că s-au prăbușit la fund. Este însăși esența lor distrusă? Cine le-a anihilat? Le-au înecat jeturi de apă în decursul unor operații de purjare, ori au suferit martiriul de a deveni șomoioage de aprins pipe? Cine le-a plasat la dosul...? Dar pentru a nu mai rămâne niciun dubiu despre cine ar fi autorul acestei păgubiri generale, implor pe Măria

Voastră să ia aminte la coasa enormă și înspăimântătoare pe care preceptorul vostru caută s-o poarte mereu cu dânsul. Bucurați-vă să observați lungimea și forța, ascuțimea și duritatea unghiilor și a dinților lui: luați seama la respirația-i otrăvitoare, de nesuportat, dușmănoasă vieții și întregii firi materiale, contagioasă și vătămătoare. Și apoi cugetați dacă de e posibil pentru hârtia și pana unui muritor din generația acesta să-i opună o rezistență cât de cât potrivită. O! Dacă Măria Voastră s-ar hotărî într-o bună zi să-l lase pe acest *maître de palais* uzurpator fără de mașinațiunile sale turbate pentru ca imperiul să vă revină astfel *hors de page**!

N-ar mai exista capăt la cele pe care le-aș putea înșira despre nenumăratele metode de tiranie și distrugere pe care, cu delectare, preceptorul vostru le folosește cu orice prilej. Pizma lui pentru scrierile epocii noastre este într-atât de năprasnică, încât dintre miile de pagini produse anual în acest reputat oraș nu se va mai auzi de niciuna mai înainte de a se scurge o altă perioadă de revoluție a Pământului în jurul Soarelui. Sărmani prunci, mulți dintre ei nimiciți în mod barbar înainte de a fi învățat măcar limba maternă ca să poată să cerșească milă. Pe unii îi înăbușă din leagăn; în alții vără frica de dau în tremurici, din care cauze și mor netam-nesam; pe unii îi jupoaie de vii; pe alții îi sfârtecă bucată de bucată. O bună parte dintre ei merg direct la Moloh, iar restul, doborâți de respirația-i, se sting într-o lăncedă sfârșeală.

Dar cel mai tare mă apasă pe suflet grija pentru breasla poeziilor noștri, în numele căreia întocmesc acum o petiție către Măria Voastră, și care o să poarte semnătura a una sută treizeci și șase dintre cei mai merituoși, ale căror opere nemuritoare însă e prea pu-

* „În stăpânire cu adevărat“ (fr. în original). (N. tr.)

țin probabil să-i parvină la vedere Măriei Voastre, deși fiecare dintre autorii lor pretinde acum cu umilință și deplină seriozitate să obțină laurii de Poet oficial, dispunând în sprijinul acestei revendicări de un număr considerabil de volume arătoase, gata să fie prezentate. Operele eterne ale acestor ilustre persoane au fost condamnate fără scăpare la moarte de către preceptorul Măriei Voastre, care ar putea astfel crede că epoca noastră nu a avut onoarea de a produce nici măcar un singur poet.

Recunoaștem că nemurirea este o zeiță mare și puternică, dar degeaba îi oferim noi sacrificii și devoțiune dacă preceptorul Măriei Voastre, care a uzurpat rolul de mare preot, dintr-o ambiție și calicie fără egal le prinde din zbor și le înghite fără urmă.

A afirma că epoca noastră este totalmente needucată și lipsită de scriitori de orice fel pare o aserțiune pe cât de temerară, pe atât de falsă, așadar mă gândesc uneori că aproape se poate dovedi contrariul printr-o demonstrație inatacabilă. Vasăzică e adevărat că, deși numărul lor e extrem de vast și creațiile proporțional numeroase, ele sunt atât de iute scoase din scenă, încât ai impresia că memoria sau ochii îți joacă feste. Când mi-a venit prima dată ideea de a întocmi această misiună, am și pregătit o listă copioasă de titluri să le prezint Măriei Voastre în chip de argument de nezdruccinat al afirmațiilor mele. Șpalturi nou-nouțe ale copertelor au fost afișate pe toate porțile și în toate ungherele străzilor, dar, întorcându-mă peste câteva ceasuri pentru a inspecta situația, le-am găsit rupte și înlocuite cu altceva. M-am interesat de ele pe la librari și printre cititori, dar degeaba; li s-a șters pomenirea pentru totdeauna și pe vecie, ca să nu mai fie găsite niciunde; și și-au răs de mine și m-au batjocorit ca pe un bufon și dascălăș fără pic de gust și rafinament, prea puțin versat în mer-

sul de azi al lucrurilor și care habar nu are de ce s-a petrecut în societatea cea mai înaltă de la curte și din oraș. Așa că tot ce pot face este să declar sus și tare în fața Măriei Voastre că, în mare, ne scaldăm în cultură și inteligență; a mă opri asupra cazurilor individuale reprezintă însă o sarcină mult prea gîngășă pentru puterile-mi firave. Dacă într-o bună zi mă voi aventura să vă declar că la orizont se vede un nor mare în formă de urs, un altul la zenit cu un cap ca de măgar, un al treilea la apus cu gheare ca de balaur, iar Măria Voastră va găsi de cuviință iute să cerceteze adevărul spuselor mele, e mai mult ca sigur că toate își vor fi schimbat poziția și forma: nori noi se vor fi format și singurul lucru asupra căruia vom putea cădea de acord este că au existat nori, dar că m-am înșelat amarnic în privința zoografiei sau a topografiei lor.

Preceptorul Măriei Voastre va insista poate și va întreba: ce s-a întâmplat cu acele role imense de hârtie care trebuie că s-au consumat pe un asemenea număr de cărți? Se pot ele termina complet, așa dintr-odată, cum pretind eu? Ce să răspund la o asemenea obiecție plină de animozitate? Distanța dintre Măria Voastră și mine nu-mi permite a vă trimite spre convingere să inspecțați un closet, vreo vatră, ferestrele unei case de toleranță sau niște sordide felinare.* Pentru cărți, la fel ca și autorii lor, există doar un fel de a veni pe lume, dar zeci de mii de a dispărea și a nu se mai întoarce vreodată.

Pătruns de un înalt simț al răspunderii, susțin în fața Măriei Voastre că tot ceea ce spun e perfect adevărat acum, când scriu. Ce revoluții se vor petrece până în momentul când veți studia lucrarea aceasta nu am

* Cărțile nevândute serveau unor scopuri puțin nobile, cum ar fi în toalete, la aprinderea focului, astuparea ferestrelor sau a felinarelor sparte. (N. A.R.&D.W.)